

201. sz. Ajánlás

A HÁZI MUNKÁSOK TISZTESSÉGES MUNKAKÖRÜLMÉNYEIRŐL

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

amelyet Genfben hívott össze a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgatótestülete, és amely 2011. június 1-jén tartotta 100. ülészakát, továbbá

miután elfogadta a házi munkásokról szóló 2011. évi egyezményt, továbbá

miután úgy döntött, hogy egyes javaslatokat fogad el a házi munkások tisztességes munkakörülményeiről, amely az ülészak negyedik napirendi pontja, továbbá

miután megállapította, hogy ezek a javaslatok ajánlás formájában kerülnek megfogalmazásra, amely kiegészíti a házi munkásokról szóló 2011. évi egyezményt,

a mai napon, a kétezzer-tizenegyedik év júniusának tizenhatodik napján, elfogadja a következő Ajánlást, amelyre „a házi munkásokról szóló 2011. évi ajánlás” néven lehet hivatkozni.

1. A jelen Ajánlás rendelkezései kiegészítik a házi munkásokról szóló 2011. évi egyezmény („az Egyezmény”) rendelkezéseit, és azokkal együtt kell értelmezni.

2. Azon intézkedések meghozatala során, amelyek biztosítják, hogy a házi munkások élvezzék a szervezkedési szabadságot és a kollektív tárgyaláshoz való joguk hatékony elismerését, a tagoknak ajánlatos:

(a) azonosítaniuk és felszámolniuk azon jog bármely jogszabályi vagy hatósági korlátozását vagy más akadályát, hogy a házi munkások saját szervezeteket hozzanak létre, vagy belépjenek az általuk választott munkavállalói szervezetekbe, és a házi munkások szervezeti csatlakozzanak a munkavállalói szervezetekhez, szövetségekhez és szövetkezetekhez;

(b) megfontolniuk olyan intézkedések meghozatalát és támogatását, amelyek erősítik a munkavállalói és munkáltatói szervezetek, a házi munkásokat képviselő szervezetek valamint a házi munkások munkáltatóinak azon képességét, melynek segítségével hatékonyabban tudják megvédeni tagjaik érdekeit, feltéve hogy ezen szervezetek függetlensége és önállósága, a jogszabályi keretek között, minden esetben védve van.

3. A munkavállalási és foglalkoztatási diszkrimináció felszámolására irányuló intézkedések meghozatala során a tagoknak – a nemzetközi munkaügyi szabványokkal összhangban – többek között ajánlatos:

(a) gondoskodniuk arról, hogy a munkavégzéssel kapcsolatos orvosi vizsgálat tiszteletben tartsa a házi munkások személyes adataira és magánéletére vonatkozó titoktartás elvét és összhangban legyen a Munkavállalók személyes adatainak védelméről szóló 1997. évi ILO Gyakorlati Kódexszel és más nemzetközi adatvédelmi szabványokkal;

(b) megakadályozniuk az ilyen vizsgálatokkal összefüggő bármely diszkriminációt; továbbá

(c) biztosítaniuk, hogy egyetlen házi munkás se kényszerüljön HIV fertőzöttségi vagy terhességi vizsgálatnak alávetni magát, illetve közölni HIV fertőzött vagy terhességi státuszát.

4. Azok a tagok, akik mérlegelik a házi munkások orvosi vizsgálatát ajánlatos megfontolniuk:

(a) azon egészségügyi alapellátással és betegséggel összefüggő közegészségügyi információk elérhetővé tételét a háztartás tagjai, valamint a házi munkások számára, amelyek felvetik az orvosi vizsgálat szükségességét nemzeti összefüggésben;

(b) az önkéntes orvosi vizsgálatra, orvosi kezelésre, valamint jó egészségi és higiéniai gyakorlatokra vonatkozó információk közzétételét a háztartások tagjai, valamint a házi munkások számára, a közösségre általában vonatkozó közegészségügyi kezdeményezésekkel összhangban; továbbá

(c) a munkavégzéssel kapcsolatos orvosi vizsgálatra vonatkozó legjobb gyakorlatok elterjesztését, megfelelően alkalmazva a házi munka speciális jellegének figyelembe vételére.

5. (1) A tagoknak ajánlatos – figyelembe véve a gyermekmunka legrosszabb formáiról szóló 1999. évi (182. számú) egyezmény és a kapcsolódó (190. számú) ajánlás rendelkezéseit – beazonosítani a házi munka azon típusait, amelyek jellegüknél fogva vagy az elvégzésük körülményei folytán vélhetően károsítják a gyermekek egészségét, biztonságát vagy erkölcsét, és ajánlatos az ilyen gyermekmunkát betiltaniuk és felszámolniuk.

(2) A házi munkások munka- és életkörülményeinek szabályozásakor a tagoknak ajánlatos kiemelt figyelmet fordítaniuk azon házi munkások igényeire, akik 18 évnél fiatalabbak, de a nemzeti törvények és más jogszabályok által meghatározott alsó munkavállalási korhatárnál idősebbek, és intézkedéseket hozniuk a védelmük érdekében, ideértve:

(a) munkaidejük szigorú korlátozását, a pihenéshez, oktatáshoz és képzéshez, szabadidős tevékenységekhez, valamint a családi élethez szükséges idő biztosítása érdekében;

(b) az éjszakai munkavégzés megtiltását;

(c) a túlzott testi vagy lelki igénybevétellel járó feladatok korlátozását; továbbá

(d) a munka- és életkörülményeik nyomon követésére szolgáló mechanizmusok létrehozását vagy megerősítését.

6. (1) A tagoknak ajánlatos megfelelő segítséget nyújtani, amennyiben szükséges, annak biztosítására, hogy az érintett házi munkások megértsék a munkavállalási feltételeket.

(2) Az Egyezmény 7. cikkében felsorolt adatokon túlmenően a munkavállalási feltételek az alábbiakat is tartalmazhatják:

(a) munkaköri leírás;

(b) betegszabadság és bármely más személyes szabadság;

(c) a túlóráért és a készenlétért járó fizetés és kompenzáció mértéke összhangban az Egyezmény 10. cikkének 3. bekezdésével

(d) bármely egyéb kifizetés, amelyre a házi munkás jogosult;

(e) bármely természetbeni juttatás és annak készpénzbeli értéke;

(f) a felkínált elhelyezés részletes leírása;

(g) bármely engedélyezett levonás a munkavállaló juttatásaiból.

(3) A tagoknak ajánlatos mérlegelniük egy, a házi munka végzéséhez kapcsolódó minta-munkaszerződés kidolgozását, konzultálva a munkáltatók és munkavállalók legreprezentatívabb szervezeteivel, valamint a házi munkásokat, illetve a házi munkások munkáltatóit képviselő szervezetekkel, ahol ezek léteznek.

(4) A mintaszerződést mindenkor ingyenesen ajánlatos a házi munkások, munkáltatók, képviseleti szervezetek és a nagyközönség rendelkezésére bocsátani.

7. A tagoknak ajánlatos megfontolniuk a házi munkások bántalmazás, zaklatás és erőszak elleni védelmére szolgáló módszerek bevezetését, úgymint:

(a) elérhető panasztételi mechanizmus bevezetése a házi munkások számára a bántalmazás, zaklatás és erőszak eseteinek bejelentésére;

(b) valamennyi bántalmazással, zaklatással és erőszakkal kapcsolatos panasz kivizsgálásának és, adott esetben, eljárás indításának biztosítása, továbbá

(c) programok bevezetése a bántalmazásnak, zaklatásnak és erőszakkal kitett házi munkások áthelyezésére a háztartásból és rehabilitációjára, beleértve az ideiglenes elhelyezés és egészségügyi ellátás nyújtását.

8. (1) A munkaidőt, ideértve a túlórákat és a készenléti időt - összhangban az Egyezmény 10. cikkének 3. bekezdésével -, ajánlatos pontosan nyilvántartani, és ezt az információt szabadon hozzáférhetővé tenni a házi munkás számára.

(2) A tagoknak ajánlatos e tekintetben megfontolniuk egy gyakorlati útmutató elkészítését, konzultálva a munkáltatók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel, valamint a házi munkásokat, illetve a házi munkások munkáltatóit képviselő szervezetekkel, ahol ezek léteznek.

9. (1) Azon időszakok tekintetében, amely alatt a házi munkások nem rendelkeznek szabadon az idejükkel mivel továbbra is a háztartás rendelkezésére kell állniuk, hogy az esetleges kéréseknek eleget tegyenek (ún. készenléti vagy ügyeleti időszakok), a tagoknak, a nemzeti törvények és rendelkezések vagy a kollektív szerződések által meghatározott mértékben, ajánlatos szabályozniuk:

(a) azt a maximális heti, havi vagy évi óraszámot, amelyben a házi munkás rendelkezésre állásra (készenléti) kötelezhető, és annak kiszámítási módját;

(b) azt a kompenzációs pihenőidőt, amelyre a házi munkás jogosult, ha a rendes pihenőidejét készenléti időszak szakítja meg; továbbá

(c) a készenléti idő javadalmazásának mértékét.

(2) Azon házi munkások tekintetében, akik a rendes feladataikat éjszaka látják el, és figyelembe véve az éjszakai munkavégzés korlátait, a tagoknak ajánlatos mérlegelniük a 9. pont (1) albekezdésben meghatározott intézkedésekkel összehasonlítható intézkedéseket.

10. A tagoknak ajánlatos intézkedésekkel biztosítaniuk, hogy a házi munkások a munkanap során olyan megfelelő pihenőidőkre legyenek jogosultak, amelyek lehetővé teszik az étkezést és a szüneteket.

11. (1) A heti pihenőidőnek ajánlatos legalább 24 egymást követő órának lennie.

(2) Ajánlatos, hogy a heti pihenőnapot a felek megállapodása határozza meg, a nemzeti törvényeknek, rendelkezéseknek, vagy kollektív szerződéseknek megfelelően, figyelembe véve a munkavégzési szükségleteket, valamint a házi munkás kulturális, vallási és szociális igényeit.

(3) Ahol nemzeti törvények, rendelkezések vagy kollektív szerződések általánosságban lehetővé teszik a munkavállalók számára a heti pihenőidő összevonását hét napnál hosszabb

időszakra vonatkoztatva, a házi munkások tekintetében ennek az időszaknak nem ajánlatos meghaladnia a 14 napot.

12. Ajánlatos, hogy a nemzeti törvények, rendelkezések vagy a kollektív szerződések meghatározzák, milyen alapon kötelezhetők a házi munkások a napi vagy heti pihenőidőben történő munkavégzésre, valamint az, hogy rendelkezzenek a megfelelő kompenzációs pihenésről, függetlenül bármely pénzügyi ellenszolgáltatástól.

13. Az azt időt, amely alatt a házi munkások a háztartás tagjait elkísérik nyaralni, nem ajánlatos beszámítani az éves szabadságukba.

14. Amikor a tagok arról rendelkeznek, hogy a javadalmazás korlátozott részét természetbeni juttatások formájában fizetik ki, ajánlatos megfontolniuk:

(a) egy olyan teljes keret megállapítását a javadalmazás természetben kifizethető része vonatkozásában, amely nem csökkenti indokolatlanul a házi munkások és családjuk fenntartásához szükséges készpénzbeni javadalmazást;

(b) a természetbeni juttatások pénzbeni értékének kiszámítását olyan objektív kritériumok alapján, mint a piaci érték, a költségár vagy – adott esetben – a közigazgatási szervek által meghatározott árak;

(c) a természetbeni juttatások korlátozását azokra, amelyek egyértelműen megfelelőek a házi munkás személyes használatára és javára, úgymint étkezés és lakhatás;

(d) annak biztosítását, hogy abban az esetben, amikor a házi munkást megkérik, hogy a háztartás által felajánlott szálláshelyen lakjon, semmiféle levonást nem eszközölnek az alkalmazott béréből szállásköltség címén, hacsak erről a munkavállalóval más megállapodás nem történt, továbbá

(e) annak biztosítását, hogy azok az eszközök, melyek közvetlenül összefüggenek a munkaköri feladatok ellátásával, pl. egyenruhák, szerszámok vagy védőfelszerelés, valamint ezek tisztítása és karbantartása, nem minősülnek természetbeni juttatásnak és ezek költségei nem vonhatók le a házi munkás béréből.

15. (1) A házi munkásoknak minden kifizetéskor ajánlatos egy könnyen érthető írásbeli kimutatást adni az őket megillető összes juttatásról, valamint a levonások pontos összegéről és rendeltetéséről.

(2) A munkaviszony megszűnésekor ajánlatos azonnal teljesíteni minden rendezetlen kifizetést.

16. A tagoknak ajánlatos intézkedésekkel biztosítaniuk, hogy a házi munkások olyan feltételeket élvezzenek, amelyek nem kedvezőtlenebbek, mint általában a munkavállalókra vonatkozó azon általános feltételek, amelyek a munkavállalói igények védelmét érintik a munkáltató fizetéképtelensége vagy halála esetén.

17. A lakhatásnak és az étkezésnek (adott esetben) magában kell foglalnia – a nemzeti feltételek figyelembevételével – az alábbiakat:

(a) különálló, saját, kellően berendezett, megfelelően szellőző és zárható szoba, amelynek a kulcsát ajánlatos a házi munkás rendelkezésére bocsátani;

(b) hozzáférés a megfelelő, közös vagy saját, tisztálkodási lehetőségekhez;

(c) megfelelő világítás, valamint – adott esetben – fűtés és légkondicionálás a háztartáson belül fennálló feltételek szerint; továbbá

(d) jó minőségű és elegendő mennyiségű étel, ésszerű módon alkalmazkodva, adott esetben, az érintett házi munkás kulturális és vallási igényeihez.

18. Ha a foglalkoztatás a munkáltató kezdeményezésére más okból, mint a súlyos kötelességmulasztás szűnik meg, a bentlakó házi munkásnak ajánlatos ésszerű felmondási időt és azon belül szabadidőt biztosítani, hogy új állást és szállást tudjon keresni.

19. A tagoknak, konzultálva a munkáltatók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel, valamint a házi munkásokat, illetve a házi munkások munkáltatóit képviselő szervezetekkel, ahol ezek léteznek, ajánlatos intézkedéseket hozniuk az alábbiak tekintetében:

(a) a házi munkások védelme a munkavégzéssel összefüggő veszélyek és kockázatok megszüntetésével és csökkentésével, amennyire az kivitelezhető, a sérülések, betegségek és halálesetek megelőzése, valamint a munkavédelem és foglalkozás-egészségügy házi munkahelyen történő előmozdítás érdekében;

(b) megfelelő és pontos vizsgálati rendszer kialakítása, összhangban az Egyezmény 17. cikkével, valamint megfelelő szankciók a munkavédelmi és foglalkozás-egészségügyi törvények és jogszabályok megsértése esetén;

(c) eljárások kialakítása a házi munkával kapcsolatos munkavédelmi és foglalkozás-egészségügyi statisztikák gyűjtésére és közzétételére; és más olyan statisztikákra, amelyek hozzájárulhatnak a munkavédelemmel és foglalkozás-egészségüggyel összefüggő kockázatok és sérülések megelőzéséhez;

(d) tanácsadás az ergonómiára és a védőfelszerelésekre is kiterjedő munkavédelem és foglalkozás-egészségügy vonatkozásában; továbbá

(e) tanfolyamok szervezése és irányelvek közzététele a házi munkával kapcsolatos munkavédelmi és foglalkozás-egészségügyi követelményekről.

20. (1) A tagoknak ajánlatos megfontolniuk, a nemzeti törvényeknek és rendelkezéseknek megfelelően, azokat az eszközöket, amelyekkel megkönnyítik a társadalombiztosítási járulékok befizetését, ideértve a több munkáltatónak dolgozó házi munkások esetét is, pl. egyszerűsített kifizetési rendszerben.

(2) A tagoknak ajánlatos megfontolniuk kétoldalú, regionális vagy többoldalú megállapodások megkötését, annak érdekében, hogy az ezen megállapodások hatálya alá tartozó migráns házi munkások a társadalombiztosítás tekintetében egyenlő bánásmódban részesüljenek, valamint biztosítsák a társadalombiztosítási jogosultságokhoz való hozzáférést vagy ezek megtartását és hordozhatóságát.

(3) A természetbeni kifizetések pénzben kifejezett értékét ajánlatos megfelelően figyelembe venni a társadalombiztosítás tekintetében, ideértve a munkáltatói járadékokat és a házi munkások jogosultságait is.

21. (1) A tagoknak ajánlatos megfontolniuk, olyan további intézkedéseket, amelyekkel biztosítják a házi munkások, és különösen a migráns házi munkások hatékony védelmét, úgymint:

(a) tolmácsolási szolgáltatásokat is biztosító országos forrádrót kiépítése a segítségre szoruló házi munkások részére;

(b) összhangban az Egyezmény 17. cikkével, egy rendszer kialakítása azon háztartások előzetes meglátogatásra, ahol migráns házi munkásokat fognak foglalkoztatni;

(c) szükségelakások hálózatának létrehozása;

(d) a munkáltatók felvilágosítása a kötelezettségeikről azáltal, hogy információt szolgáltatnak a házi munkások foglalkoztatásával kapcsolatos legjobb gyakorlatokról, a foglalkoztatási és bevándorlási törvény szerinti kötelezettségeikről a migráns házi munkások tekintetében, a végrehajtási rendelkezésekről és szankciókról az erőszakos esetek tekintetében, és a házi munkások és munkáltatóik számára hozzáférhető segítő szolgáltatásokról;

(e) a házi munkásoknak hozzáférés biztosítása a panasztételi mechanizmusokhoz és képessé tételük arra, hogy polgári jogi és büntetőjogi jogorvoslatért folyamodjanak mind a munkaviszony során, mind annak megszűnése után, tekintet nélkül az adott országból való távozásukra; továbbá

(f) nyilvános „outreach” szolgáltatás biztosítása, amely a házi munkásokat az általuk értett nyelveken tájékoztatja jogaikról, a vonatkozó törvényekről és rendelkezésekről, a rendelkezésükre álló panasztételi mechanizmusokról és jogorvoslatokról, mind a foglalkoztatásra és a bevándorlásra vonatkozó törvény valamint a bűncselekmények, úgymint erőszak, emberkereskedelem és a szabadságtól való megfosztás elleni jogi védelem, vonatkozásában és amennyiben kéri, más érdemi tájékoztatást biztosítása.

(2) Azon tagoknak, amelyek a migráns házi munkásoknak származási országai, ajánlatos elősegíteniük az ilyen munkavállalók jogainak hatékony védelmét oly módon, hogy távozásuk előtt tájékoztatják őket a jogaikról, jogsegélyalapokat, szociális és speciális konzuli szolgáltatásokat hoznak létre, valamint bármely egyéb megfelelő intézkedést hoznak.

22. A tagoknak ajánlatos, a munkáltatók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel, valamint a házi munkásokat, illetve a házi munkások munkáltatóit képviselő szervezetekkel, ahol ezek léteznek, történt konzultációt követően, megfontolniuk – törvények, rendelkezések vagy más intézkedések révén – azon feltételeket, amelyekkel a migráns házi munkások önköltség nélkül jogosultak hazatelepülni azon munkaszerződés lejártakor vagy megszűnésekor, amelyre alkalmazták.

23. A tagoknak ajánlatos elősegíteniük a magán állásközvetítő ügynökségeknek a házi munkásokkal, beleértve a migráns házi munkásokat is, kapcsolatos jó gyakorlatait, figyelembe véve a magán állásközvetítő ügynökségekről szóló az 1997. évi (181. számú) Egyezményben valamint a magán állásközvetítő ügynökségekről szóló 1997. évi (188. számú) Ajánlásban foglalt elveket és megközelítéseket.

24. Amennyiben összeegyeztethető a magánélet tiszteletben tartásával összefüggő nemzeti joggal és gyakorlattal, a tagok megfontolhatják azokat a feltételeket, amelyek alapján a munkaügyi ellenőrök vagy más, a házi munkára alkalmazandó rendelkezések kikényszerítésére feljogosított hivatalos személyek a munkavégzés helyiségeibe beléphetnek.

25. (1) A tagoknak ajánlatos politikákat és programokat kidolgozniuk, konzultálva a munkáltatók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel, valamint a házi munkásokat, illetve a házi munkások munkáltatóit képviselő szervezetekkel, ahol ezek léteznek, annak érdekében, hogy:

(a) ösztönözzék a házi munkások kompetenciáinak és képezéseinek folyamatos fejlesztését, ideértve – szükség szerint – az írás-olvasásra való oktatást is, a szakmai fejlődésük és munkavállalási esélyeik elősegítése érdekében;

(b) figyelembe vegyék a házi munkásoknak a munka-magánélet egyensúlyra vonatkozó igényeit; továbbá

(c) biztosítsák a házi munkások aggályainak és jogainak figyelembevételét a munkával és családdal kapcsolatos kötelezettségek összeegyeztetésének egy általánosabb összefüggésében.

(2) A tagoknak ajánlatos a munkáltatók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel, valamint a házi munkásokat, illetve a házi munkások munkáltatóit képviselő szervezetekkel, ahol ezek léteznek, történt konzultációt követően, megfelelő jelző- és mérőrendszereket kialakítaniuk, hogy erősítsék az országos statisztikai hivatalok azon kapacitásait, amelyekkel hatékonyan adatgyűjtést folytatnak a házi munkásokra vonatkozó eredményes politikák kialakításának támogatása céljából.

26. (1) A tagoknak ajánlatos megfontolniuk az egymással való együttműködést a házi munkásokról szóló 2011. évi Egyezmény, valamint jelen Ajánlás migráns házi munkásokra történő hatékony alkalmazásának biztosítása érdekében.

(2) A tagoknak ajánlatos kétoldalú, regionális és globális szinten együttműködniük, hogy fokozzák a házi munkások védelmét, különösen a kényszermunka és az emberkereskedelem megelőzésével, a társadalombiztosításhoz való hozzáféréssel, egy másik országban házi munkásként dolgozó személyek felvételével foglalkozó magán munkaközvetítő ügynökségek nyomon követésével, a jó gyakorlatok terjesztésével és a házi munka statisztikai adatainak gyűjtésével kapcsolatos ügyekben.

(3) A tagoknak ajánlatos a megfelelő lépések megtételével segíteniük egymást az Egyezmény rendelkezéseinek érvényesítésében fokozott nemzetközi együttműködéssel vagy segítséggel, vagy mindkettővel, ideértve a szociális és gazdasági fejlődés, a szegénységcsökkentő programok és az általános oktatás támogatását is.

(4) A diplomáciai mentességgel összefüggésben a tagoknak ajánlatos megfontolniuk:

(a) politikák és diplomáciai kódexek elfogadását a diplomáciai személyzetre vonatkozóan a házi munkások jogainak megsértésének megelőzése céljából; valamint

(b) az egymással való kétoldalú, regionális és többoldalú együttműködést a házi munkásokkal szembeni jogsértő gyakorlatok kezelése és megelőzése céljából.